



Rakennusteollisuus

Ukrainan sodan vaikutukset rakennusalaan

Kooste Rakennusteollisuus RT:n selvityksistä maaliskuussa 2022

21.4.2022



Rakennusteollisuus RT Ukraina-kysely

Kysely lähetettiin kaikkien Rakennusteollisuus RT:n jäsenliittojen jäsenille.

Kyselyssä mukana olevat toimialat ovat talonrakentaminen, infrarakentaminen, rakennustuoteteollisuus (betoniteollisuus, prosessiteollisuus, pientaloteollisuus sekä teräsrakenneteollisuus), talotekninen teollisuus ja kauppa, LVI-tekniikka ja urakointi sekä pinta-urakoinnin eri toimialat.

Kyselyllä tiedusteltiin Ukrainan sodan vaikutuksia eri rakennusteollisuuden toimialojen tuotantoon ja liiketoimintaan. Kyselyssä kartoitettiin myös erilaisia tulevaisuuden uhkakuvia.

Kyselyn tulokset löytyvät Rakennusteollisuus RT:n verkkosivuilta osoitteesta www.rakennusteollisuus.fi

Kysely toteutettiin 29.3-11.4.2022 .

Kyselyyn vastasi 435 vastaajaa.

Kyselyssä kartoitettiin Ukrainan sodan vaikutuksia tämän hetken tuotantoon ja liiketoimintaan sekä kriisiin liittyviä uhkakuvia.

Tuotannon esteet

- kysyntä (kuluttaja, sijoittaja, julkinen ja investoinnit)
- materiaalien saatavuus ja hinta
- työvoima
- Rahoitus

Uhkakuvat tuotannon jatkuvuuteen ja rahoitukseen liittyen

Lisätietoja:

pääekonomisti Jouni Vihmo

 +358 50 520 1636

 jouni.vihmo@rakennusteollisuus.fi

1. Yleiskuva:

Ukrainan sodan aiheuttamat haitat ja epävarmuus tulevista hankkeista koetaan erittäin suuriksi. Suurimmiksi tuotantoa haittaaviksi tekijöiksi arvioidaan investointikysynnän lasku ja panoshintojen nousu. Rakennushankkeiden aloitusten siirtäminen tai peruuntuminen on yritysten mukaan todennäköistä. Rahoituksen arvioidaan kiristyvän. Pulaa ulkomaisesta työvoimasta ei koeta.

2. Yleinen epävarmuus:

Lähes kaikki yritykset kokivat vähintään jonkin verran haittaa Ukrainan sodasta. Sodan aiheuttamien haittojen koetaan lisääntyvän kuluvan vuoden jälkimmäisellä puoliskolla ja säilyvän ensi vuonna suurin piirtein samalla tasolla.

3. Kysyntä:

Yrityksistä 74 % kokee Ukrainan sodan haittaavan kysyntää. Suurinta kysynnän laskun todennäköisyyden arvioidaan olevan investointikysynnässä.

4. Tuotantoa haittaavat tekijät:

Lähes kaikki yritykset (96–98 %) kokevat haittaa materiaalipulasta tai hintojen noususta. Haitta materiaalien hintojen noususta arvioidaan materiaalipulaa selvästi suuremmaksi. Pulaa ulkomaisesta työvoimasta ei juuri koeta.

5. Uhkakuvat:

Käynnissä olevan toiminnan jonkinlaista hidastumista ennakoi 74 % yrityksistä. Yli 90 % yrityksistä pitää vähintään melko todennäköisenä sitä, että tilaajat siirtävät aiottuja hankkeita. Yrityksistä 86 % pitää vähintään melko todennäköisenä hankkeiden peruuntumista. Peruuntuneista hankkeista kertoo 10 % yrityksistä.

6. Rahoitus ja sopimukset

Yrityksistä 83 % arvioi rahoituksen kiristyvän vähintään melko todennäköisesti. Sopimukseen liittyvät ongelmat haittaa 64 % yrityksistä.

Ukrainakysely Keskeiset tulokset

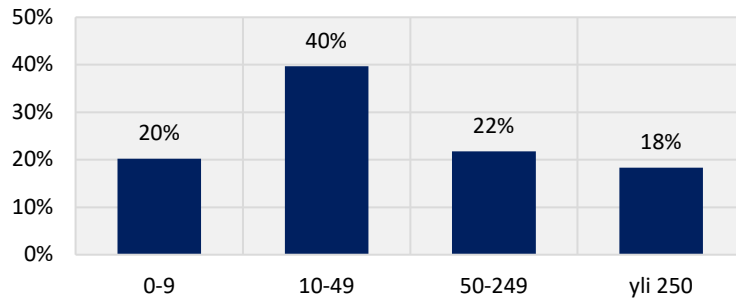
Huhtikuu 2022



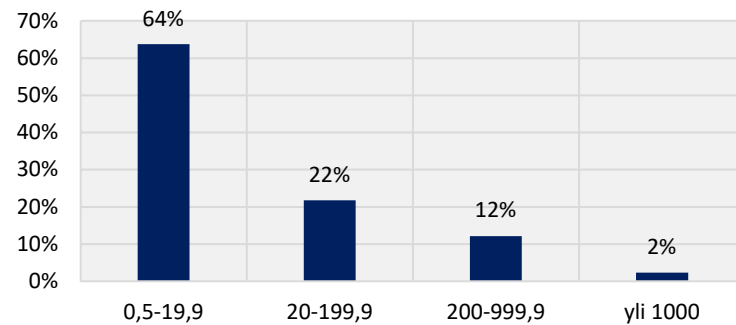
Kyselyn taustatiedot N=435

Kysely toteutettiin 29.3-11.4.2022

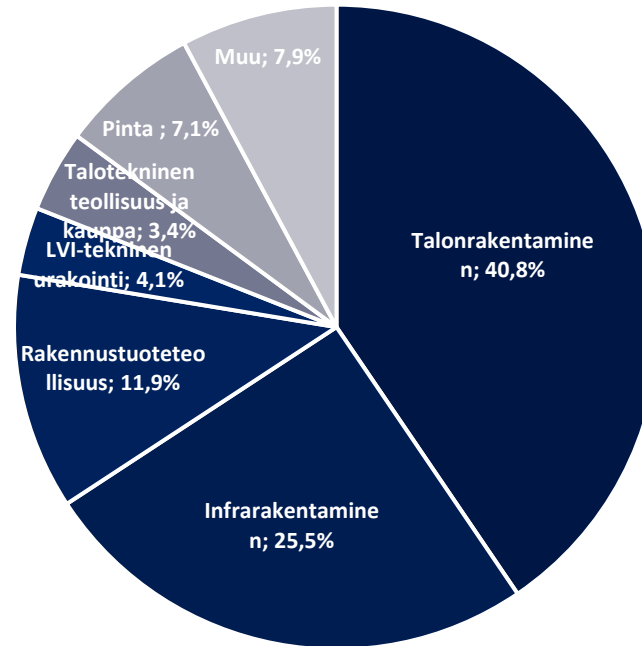
Vastausten jakauma yrityskokoluokittain henkilöstön määrän mukaan



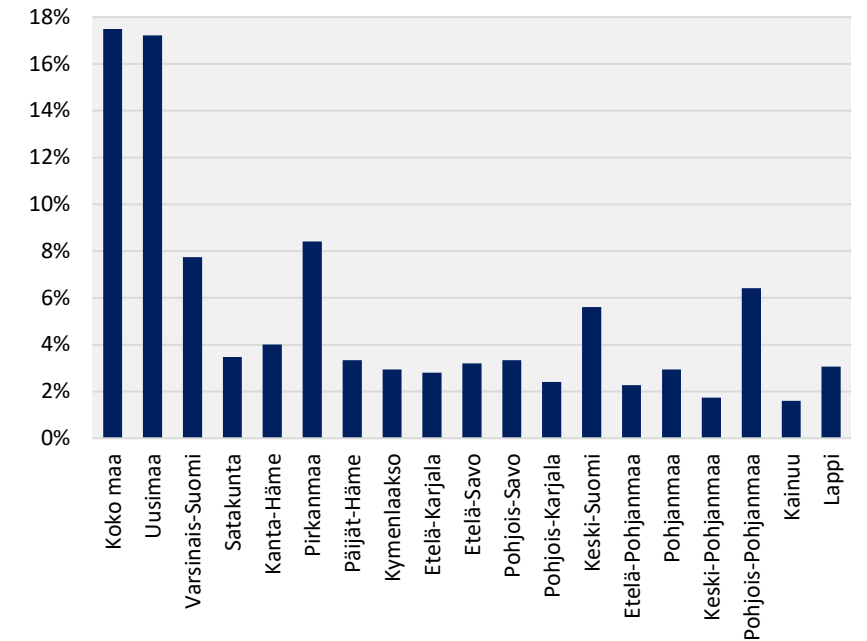
Vastausten jakauma yrityskokoluokittain liikevaihdon mukaan (miljoonaa euroa)



Vastausten jakautumien toimialoittain (pääasiallinen toimiala)

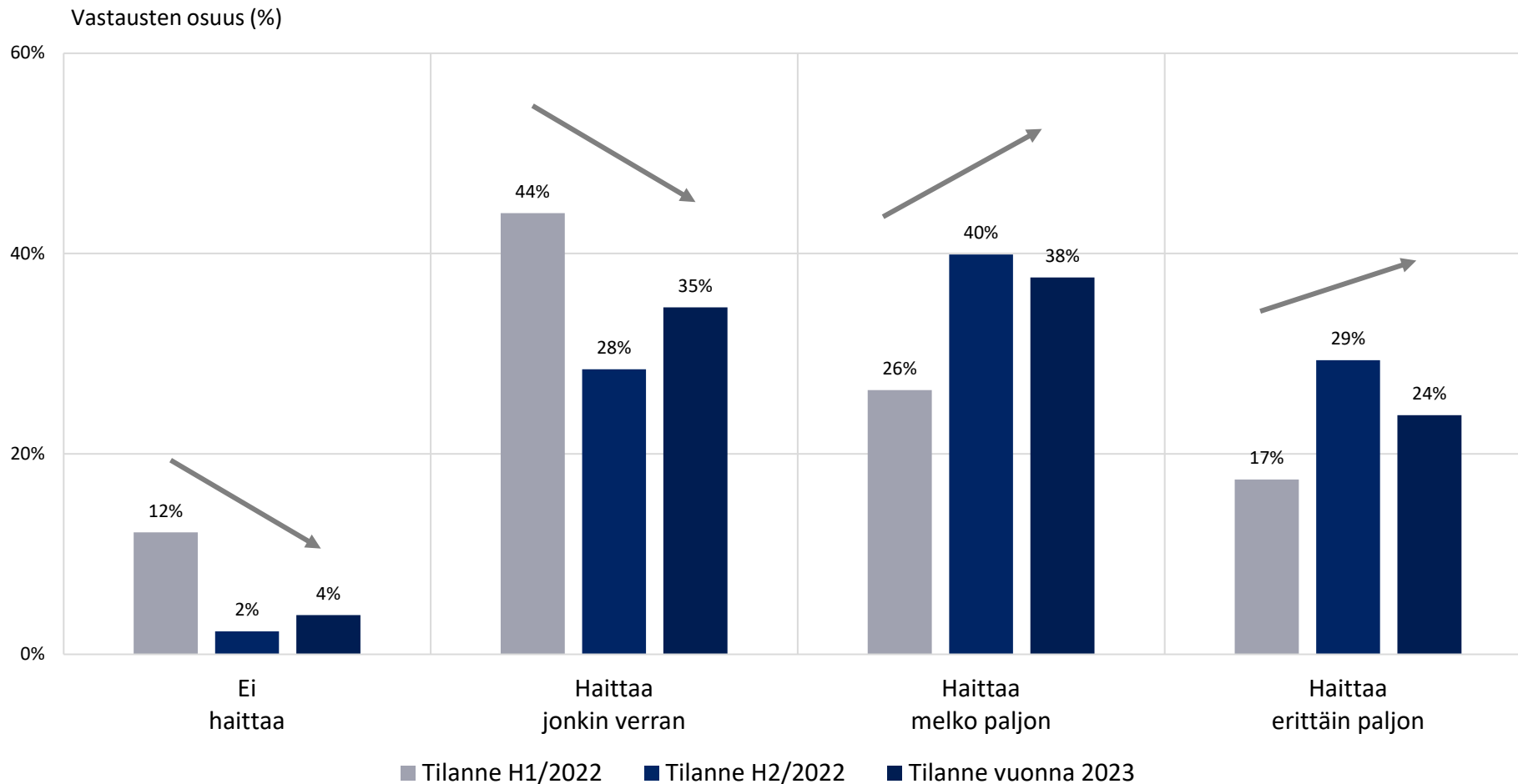


Vastausten jakauma maakunnittain (pääasiallinen toiminta-alue)



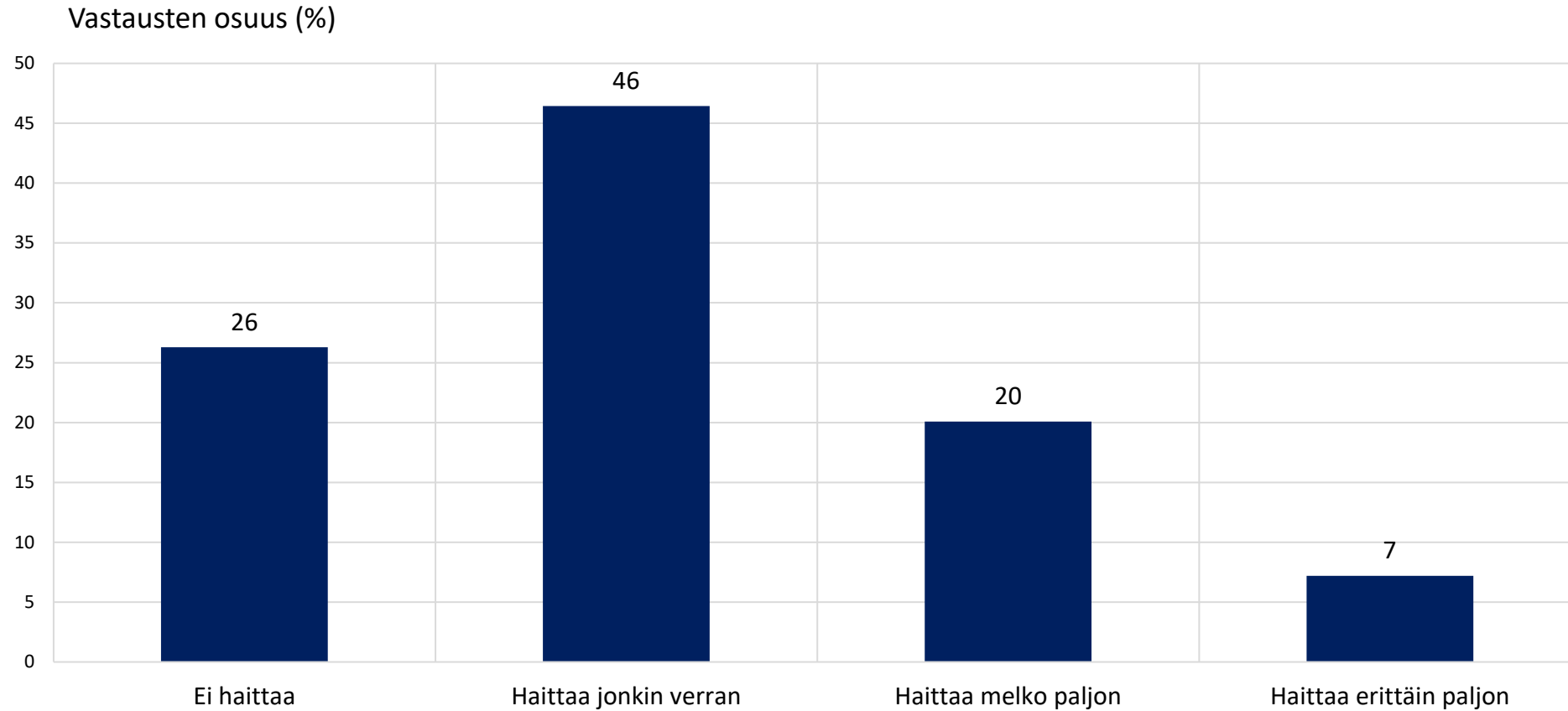
Ukrainan sodan vaikutus liiketoimintaan yleisesti

Kuinka paljon Ukrainan sota haittaa yrityksenne liiketoimintaa?



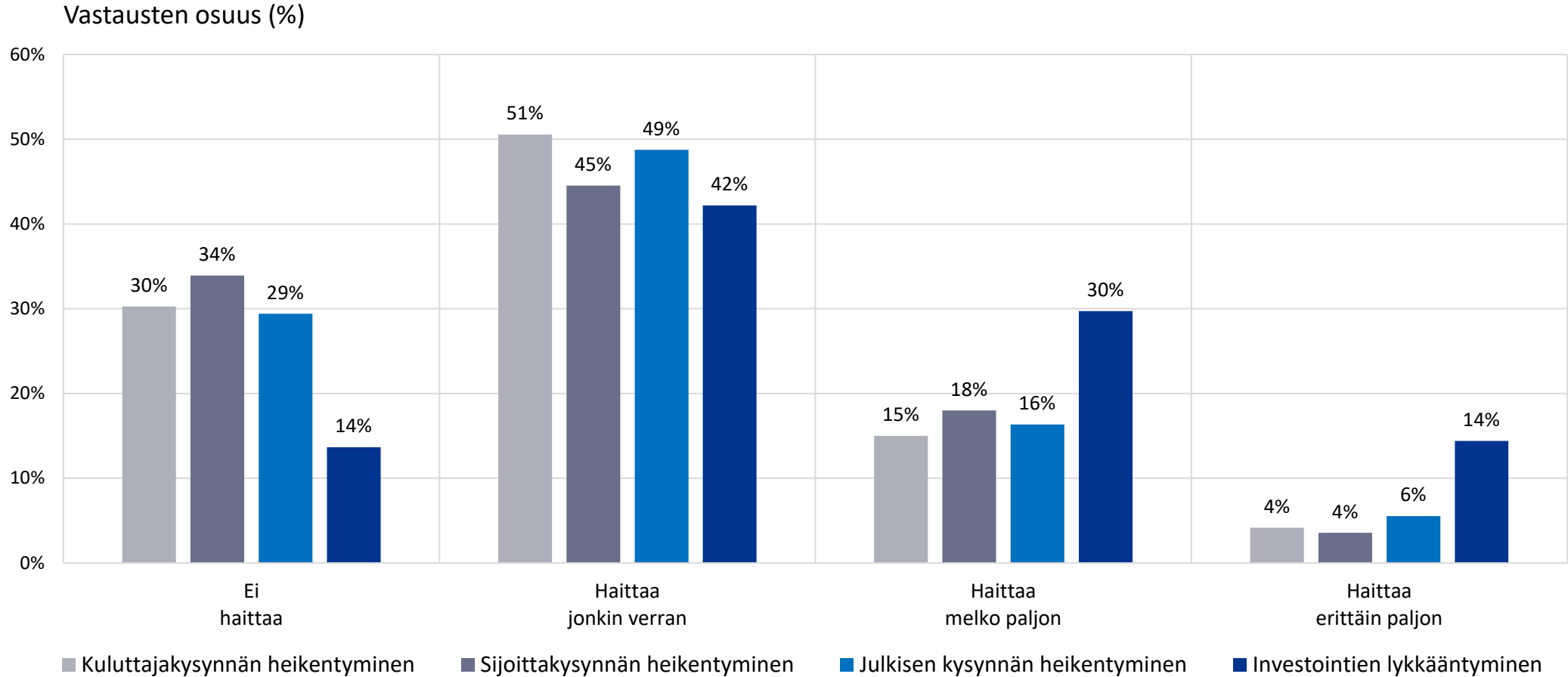
Tuotannon esteet: kysyntä yhteensä

Arvioi mitkä tekijät haittaavat tuotantoa tällä hetkellä: kuluttajien, sijoittajien, julkisen sektorin ja korjausrakentamisen kysyntä yhteensä



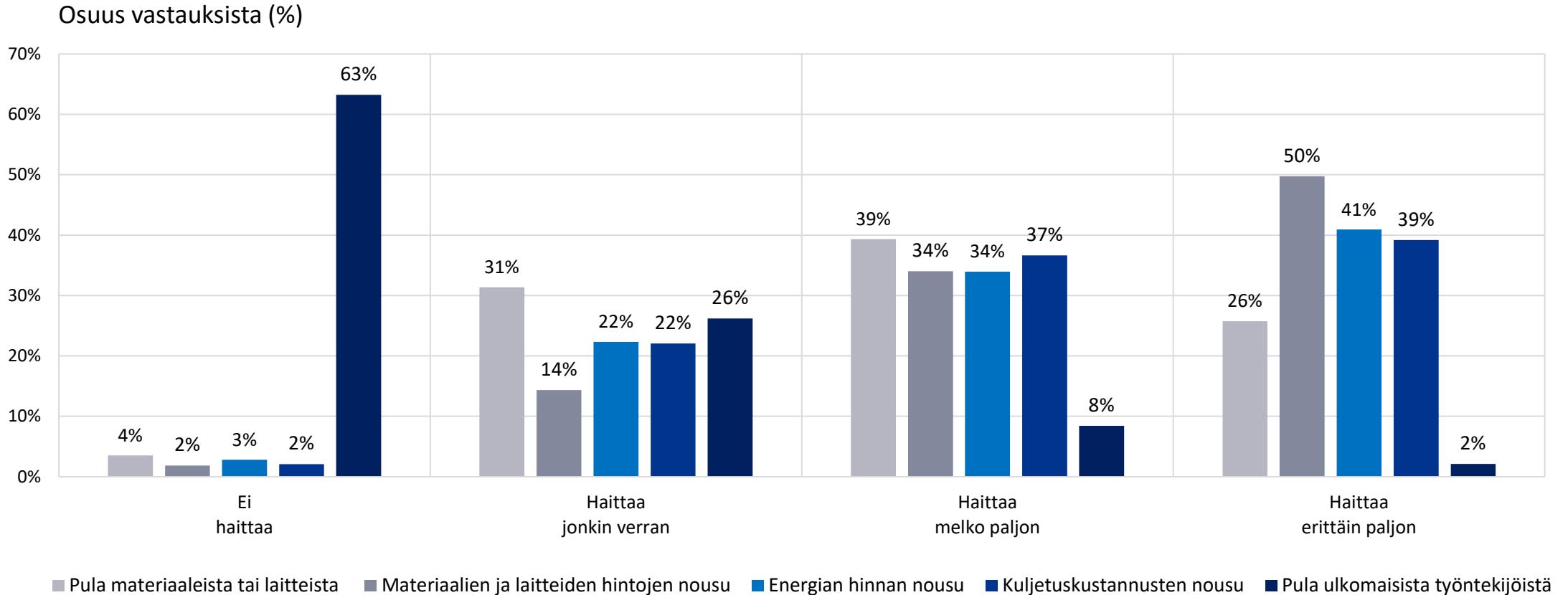
Tuotannon esteet: kysyntä kysyntäerittäin

Arvioi mitkä tekijät haittaavat tuotantoa tällä hetkellä



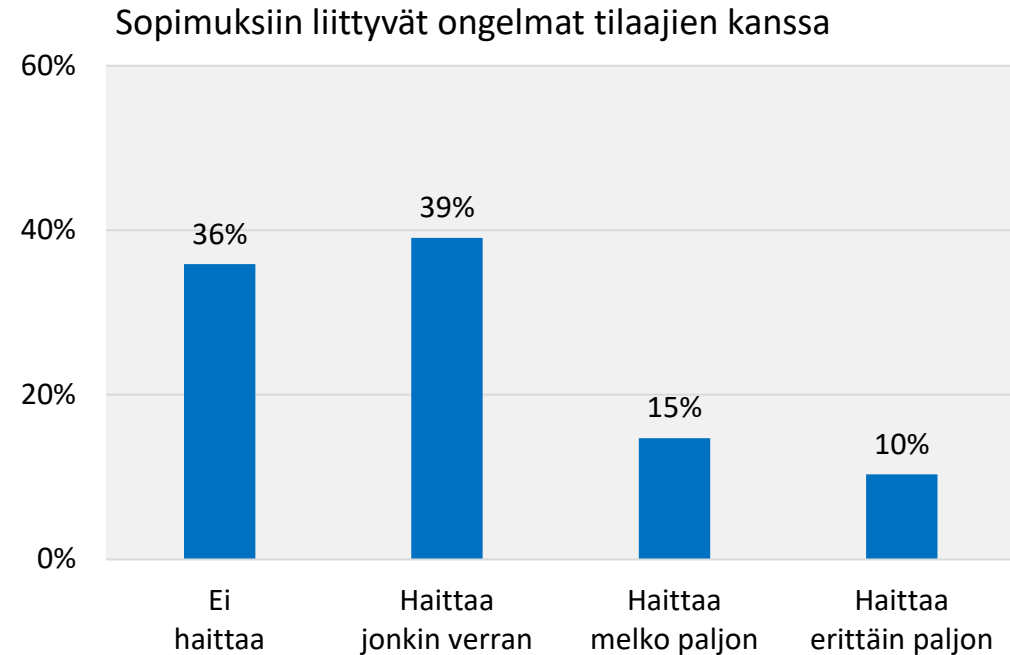
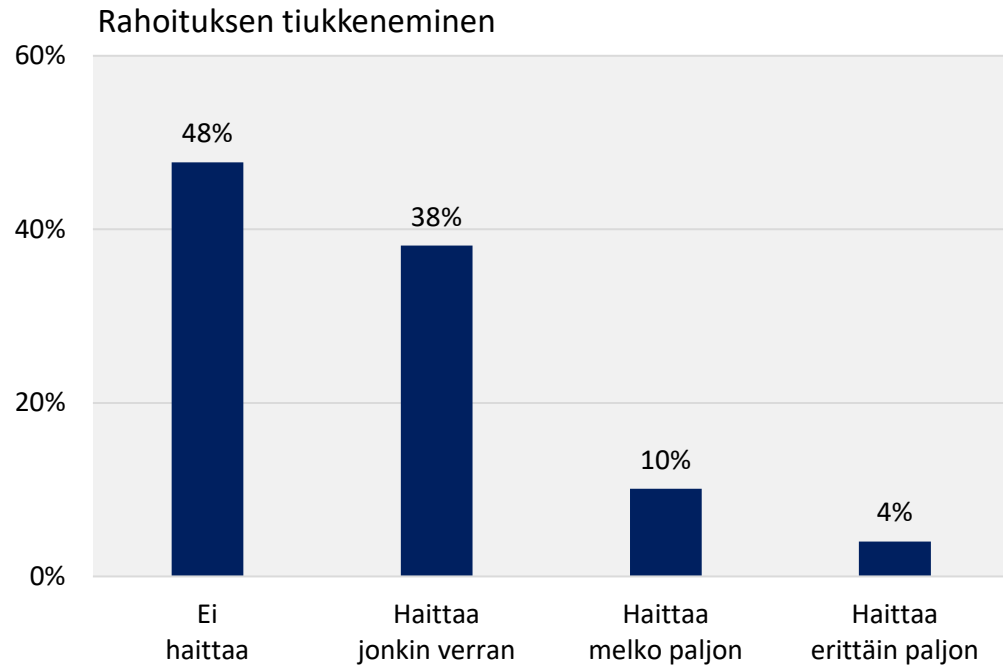
Tuotannon esteet: materiaalit, työvoima, energia

Arvioi mitkä tekijät haittaavat tuotantoa tällä hetkellä



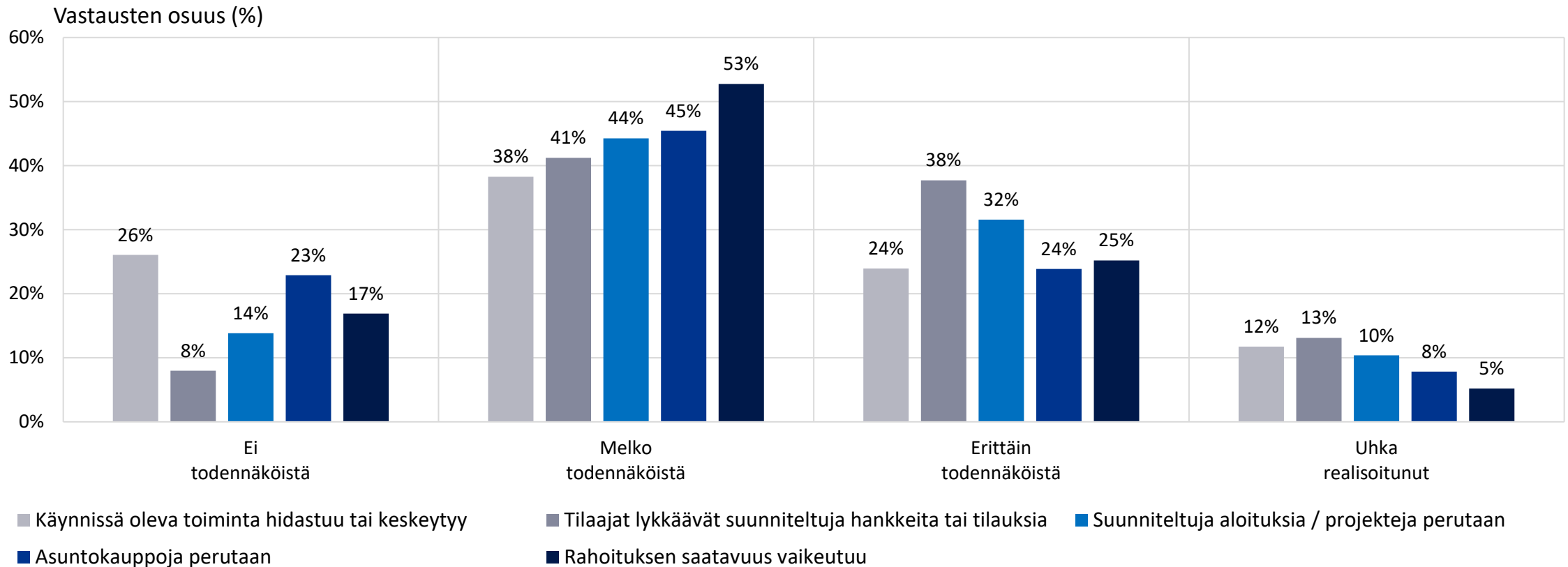
Tuotannon esteet: rahoitus ja sopimukset

Arvioi mitkä tekijät haittaavat tuotantoa tällä hetkellä



Uhkakuvat: käynnissä oleva toiminta, suunnitellut hankkeet ja rahoitus

Arvioi seuraavien uhkakuvien todennäköisyyttä yrityksesi kannalta



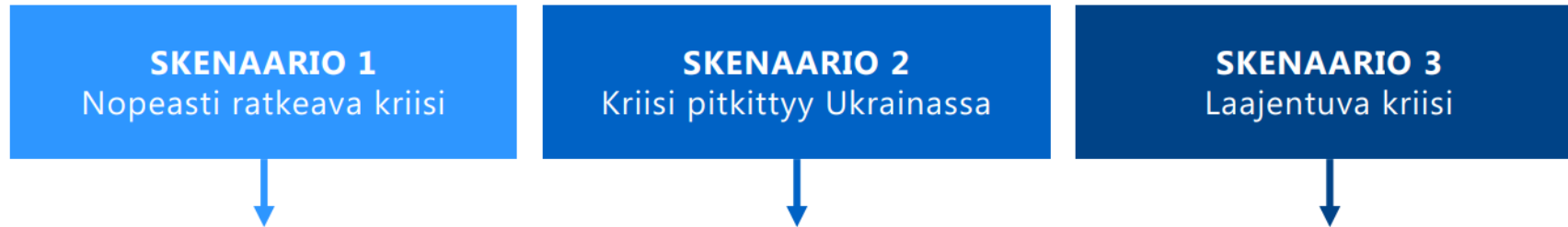
RT:n skenaariotyö maaliskuussa 2022

- Rakennusteollisuus RT teetti Ukrainan kriisin etenemisestä myös skenaariotyön, jossa laadittiin lyhyelle aikavälille kriisin vaiheittaisen kehittymisen skenaariot. Skenaarioiden avulla tunnistettiin rakennusalan toimijoihin kohdistuvia riskejä ja vaikutuksia.
- Projektin toteutti 21.3.–1.4.2020 RT:n toimeksiannosta Capful Oy, ja se koostui skenaariokuvauksista ja asiantuntijahaastatteluista. Projektissa tehtiin 20 haastattelua, joihin osallistui 23 asiantuntijaa 20 yrityksestä. Haastateltavat edustivat talonrakennusta, rakennustuoteteollisuutta, infrarakentamista, LVI-tekniistä urakointia, pintatoimialaa sekä talotekniistä teollisuutta ja kauppaa.
- Ohessa esiteltävät skenaariot ovat kuvauksia Ukrainan kriisin mahdollisesta kehityksestä. Niiden avulla ei pyritä tulevaisuuden tarkkaan ennustamiseen, vaan ennen kaikkea jatkuvuuden kannalta kriittisten asioiden ja riskien tunnistamiseen, jotta riskien toteutumista voidaan pyrkiä estämään.
- Lisätiedot: [Juha Luhanka, toimitusjohtaja, Rakennustuoteteollisuus](#).

Kolme skenaariota rakennusallalle

SKENAARIO 1 Nopeasti ratkeava kriisi	SKENAARIO 2 Kriisi pitkittyy Ukrainassa	SKENAARIO 3 Laajentuva kriisi
<ul style="list-style-type: none">• Kriisiin löytyy tai tulee nopea ratkaisu (diplomaattinen tai Putinin vallan menetys).• Ukraina on raunioina. Ukrainan jälleenrakentamiselle ohjataan merkittävästi tukea.• Pakolaiset palaavat kotiin.• Ukrainan suhteet EU:ta kohtaan tiivistyvät kohti jäsenyyttä.• Venäjän sanktioita aletaan purkamaan hyvin hitaasti luottamuspuolan vallitessa. Venäjän talous on lamassa pitkään.• Merikonttiliikenteen kierto on häiriintynyt lievästi, ja ylläpitänyt satamien pullonkauloja.• Venäläisen energian toimitukset Eurooppaan pysyvät käynnissä. Pyrkimys eroon siitä on tavoitteena. Energian hinnat pysyvät korkealla.• Maailmantaloudessa inflaatio on kiihtynyt ja kasvu supistunut.• Tuotannontekijöiden saatavuus on pitkään sekaisin maailmassa.	<ul style="list-style-type: none">• Kriisi pitkittyy ja ”koteloituu” Ukrainaan. Mediaa ja laajaa yleisöä ei kriisi enää jaksaa kiinnostaa.• Ukraina jatkaa taisteluaan.• Ukraina on raunioina, mutta jälleenrakentamista ei päästä aloittamaan.• Venäjä on täysin suljettu ulos länsimaiden kansainvälisestä yhteistyöstä.• Maailmantaloudessa inflaatio on kiihtynyt ja kasvu laskenut, mutta tilanne asettunut uuteen normaaliin.• Maailman logistiikka vakiintuu uuteen tilanteeseen.• Kaasutoimitukset Eurooppaan takkuilevat. Energian hinnat jatkavat nousuaan. Energian kysyntää säädellään.• Tuotannontekijöiden saatavuus on heikentynyt.	<ul style="list-style-type: none">• Kriisi laajentuu muille alueille.• Venäjän sotakoneisto jatkaa etenemistään.• Muut Venäjän intressipiirin NATO:n ulkopuolella olevat maat, sis. Suomi, joutuvat mobilisoimaan kun Venäjä ryhmittää joukkoja rajoille• Nato-maiden puolustusbudjetit paisuvat• BRIC –maat asettuvat Venäjän tueksi yhteiseen rintamaan länsimaita vastaan. Maailma blokkiutuu.• Globalisaatio on historiaa, haavoittuvat toimitus- ja logistiikkaketjut• Maailmantaloudessa inflaatio laukkaa ja talouskasvu on lähes olematon.• Euroopassa on energiakriisi. Hinnat ovat korkeat ja sääntely yleistä. Kivihiili tekee paluuta. Öljytuotantoa lisätään muualla maailmassa.• Meriliikenteen solmukohdissa sotalaivastojen läsnäolot häiritsevät tavaraliikennettä.• Tuotannontekijöiden saatavuus erittäin heikkoa.

Miten rakennusala muuttuu?



RAKENNUSALAN MUUTOSPAINEEET

- **Rautaesiriippu itärajalla** - katse länteen materiaalitoimitusten osalta
- Rakentamisen **kustannukset nousevat**
- **Investointipäätösten tekeminen vaikeutuu**, koska materiaalien saatavuus, hinnat, nykyisten sopimusten tila ja talouden kehitys ovat epävarmoja, ja maaliskuuta on kohoamassa
- **Kriisijoustavat sopimukset** - sopimusmaailman muutokset
- **Varastointi lisääntyy**
- **Rakennushankkeiden suunnittelu korostuu** (korvaavat materiaalit ja hankintakanavat, rakenteiden muutokset)
- **Toiminnan hajauttaminen** (esim. useat hankintakanavat)
- **Huoltovarmuus ja turvallisuus** tärkeitä
- **Energiätehokkuus ja vihreä siirtymä** korostuu
- **Tuotantoketjujen lyhentäminen ja lähituotanto**
- **Logistiset reitit uudistuvat**

Tärkeimmät vaikutukset teemoittain

Materiaalien saatavuus

- Useiden rakennusmateriaalien saatavuus vaikeutunut, erityisesti teräksen, bitumin ja lasien.
- Venäjän, Valko-Venäjän ja Ukrainan korvaavia toimittajia etsitään ja materiaaleja joudutaan vaihtamaan korvaaviin. Vaikutukset kestävät joka tapauksessa kuukausia.
- Materiaalien saatavuusongelmat voivat johtaa niiden hinnannousuun.

Kustannusten kehitys

- Epävarmuudesta johtuen uusille hankkeille ei välttämättä saada sitovia hintoja ja toimitusaikoja esim. alihankkijoilta.
- Kohonneet kustannukset vaikuttavat käynnissä olevien projektien kannattavuuteen, hankaloittavat uusien urakasopimusten tekoa ja hankintasopimista.
- Polttoaineiden ja energian korkeina pysyvät hinnat vaikuttavat läpi ketjun.

Sopimukset

- Vaikeuksia täyttää kaikkia sopimuksia, toimitusajat venyvät.
- Kustannuspaineet voivat johtaa sopimusten uudelleen neuvotteluihin.
- Uusien sopimusten kriisijoustavuus?
- Julkiseen hankintaan kaivataan uusia sääntöjä.

Suhdanne

- Investointipäätöksiä vaikea tehdä kun hintojen kehitystä on vaikea arvioida, sopimuksia vaikea solmia, talouden kehitys epävarmaa ja Suomen maariski kasvussa.
- Varovaisuus lisääntyy kaikessa toiminnassa.
- Ulkomaisten investointien saanti vaikeutuu.

Työvoima

- Ei vaikuta välittömästi ulkomaisen työvoiman saatavuuteen. Baltialaiset ja puolalaiset työntekijät ovat pysyneet työmailla normaalisti, samoin venäläiset ja valkovenäläiset työntekijät.
- Kriisin pitkittyessä venäläisen ja valkovenäläisen työvoiman mahdollisesti palattava kotimaahan.
- Suomen sijainti voi aiheuttaa maasta poismuuttoa, erityisesti koulutetun väestön keskuudessa.

Logistiikka

- Kuljetuskustannukset voivat nousta energian hinnannousun mukana
- Logistiikkakustannukset kasvavat, kun korvaavien materiaalien reitit muuttuvat.
- Itämeren meriliikenne Suomeen voi vaarantua, jos maailmantilanne on epävakaa ja jännitteinen.